

İŞVERENLER İLE BANKALAR ARASINDA YAPILAN MAAS ÖDEME PROTOKOLLERİ GEREĞİNCE, YAPILAN ‘PROMOSYON’ ÖDEMELERİNİN VERGİSEL BOYUTU

Fahrettin AÇAR*

ÖZ

İnsanların birçoğu özel sektörde veya kamu sektöründe işverene bağlı olarak çalışmakta ve bu hizmetlerinin karşılığında ücret geliri elde etmektedir. Teknolojinin, küresel finans sisteminin gelişmesi veya yasal zorunluluklardan dolayı işverenler kendilerine bağlı olarak çalışanlarına yapacakları ücret ödemelerini bankalar aracılığıyla yapmaktadırlar. Bu şekilde ödemelerin bankalar aracılığıyla yapılması karşılığında bankalar, ücretlerini bankalarından alan hizmet erbabına maaş promosyonu adı altında toplu veya taksitler halinde ödeme yapmaktadırlar. Söz konusu maaş promosyonu alanlar için elde edilen gelirin ücret olarak gelir vergisine mi tabi tutulacağı veya veraset ve intikal vergisine mi tabi tutulacağı konusunda tereddütler oluşmakta olduğu görülmüş bu durum ile ilgili Gelir İdaresi Başkanlığı 20.11.2018 tarihli ve Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu-4/2008-1 sayılı sirküleri ile oluşan tereddütlere son verilmiş sirkülerde temelinde elde edilen promosyonunun ne gelir vergisi ne de veraset ve intikal vergisi kanunlarını kapsama girmeyeceği ifade edilmiştir. Makalemizde maaş promosyonlarının neden gelir vergisi veya veraset ve İntikal vergisine tabi tutulmadığı konusunda açıklamalara yer verilecektir.

Anahtar Sözcükler: Promosyon, Vergi, Ücret, Veraset, İvazsız intikal

1-GİRİŞ

Kişiler, işverene bağlı olarak çalışmalarının karşılığında ücret geliri elde etmektedirler. Elde ettikleri bu ücret gelirleri yasal zorunluluklar veya teknolojinin gelişme ile beraber gelişen küresel finans araçlarının artması gibi nedenlerle bu gelirlerini bankalar aracılığıyla elde etmektedirler. Ücretlerini bankalarından alan kişilere, bankalar promosyon adı altında ödeme yapmaktadırlar. Ücret geliri elde edenlerin bankalar tarafından kendilerine verilen bu paraların ücret olarak değerlendirilip gelir vergisine mi tabi tutulacağı veya ivazsız bir intikal olup veraset ve intikal vergisine mi tabi tutulacağı konusunda tereddütler yaşanmaktadır. Bankaların bu

* Vergi Müfettiş Yrd.

ödemeleri yapmalarının altında yatan temel neden paranın kullanma maliyeti kapsamında faiz geliri elde ederek kazançlarını artırmaktır. Bankalar bu saik ile ücretlerini bankalarından alan hizmet erbabına promosyon vermektedirler. Bankalar işveren tarafından ücret ödemesinin yapılacağı tarihten birkaç gün öncesinde bankaya yatırıldığından bankalar için kullanabilecekleri bir fon oluşup ve fonları gerekli yerlerde kullanarak kazanç elde etmektedir. Ayrıca bankalar ücretlerini bankalarından alan hizmet erbabına kredi kartı, Bank kart gibi olanak sunarak buralardan faiz geliri elde etmeyi hedeflemektedirler. Ülkemizde Kayıt dışı ekonomiyle mücadele kapsamında işverenler tarafından çalışanlarına resmi kayıtlarının dışında ücret ödenmesine engel olmak ve işverenler ile çalışanları arasında oluşabilecek ihtilaflara engel olmak vb. amacıyla 2008 yılında 5754 sayılı Kanunun 85 inci maddesi ile 4857 sayılı İş Kanununun 32 nci maddesinde işverenlerin çalıştırdıkları hizmet erbabının ücretlerini mutlaka 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki bankalar aracılığıyla ödemeleri konusunda düzenleme yapılmıştır.

Kanuni düzenlemeye ilişkin olarak hazırlanan ve 1.1.2009 yılında yürürlüğe giren “*Ücret, Prim, İkramiye Ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelik*” ile işçinin, gazetecinin ve gemi adamının; ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her türlü istihkakının bankalar aracılığıyla ödenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmişti. Yönetmelik kapsamına, 818 sayılı Borçlar Kanunu, 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tazimi Hakkında Kanun, 854 sayılı Deniz İş Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında çalıştırılan işçi, gazeteci ve gemi adamının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her türlü istihkakları girmektedir. 2009 Yılında yürürlüğe giren söz konusu Yönetmelikle, Borçlar Kanununa tabi olarak çalışan işçiye yapılan ödemeleri hariç Basın-İş Kanunu, Deniz İş Kanunu ve İş Kanunu gereğince ödenecek ücretlerin bankalar aracılığı ile ödenmesinde işçi sayısı alt sınırı 10 olarak belirlenmişti. 2015-2017 dönemi Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı Eylem Planında yer alan ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının sorumluluğunda yürütülen 47 numaralı eylemde, anılan Yönetmelik kapsamının, kayıt dışılığın önlenmesi çerçevesinde genişletilmesi öngörülmüştür. Eylem Planı kapsamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 21.05.2016 tarih ve 29718 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla

Ödenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile kapsam genişletilmiş ve 5 çalışanı bulunan işyerlerine de ücretlerin banka kanalıyla ödenmesi zorunluluğu getirilmiştir. Söz konusu değişiklik 1 Haziran 2016 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, 5 ve üzeri çalışanı bulunan işverenlerin bu tarihten sonraki ücretleri banka kanalıyla ödemeleri gerekmektedir. Böylece, 2009 yılından bu yana ücretlerin bankalar aracılığı ile ödenmesinde 10 olan işçi sayısı alt sınırı 01.06.2016 tarihinden itibaren 5 işçiye düşürülmüştür. Bu durumda;

2- PROMOSYON GELİRİNİN ÜCRET AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre bir ödemenin ücret sayılabilmesi için, işi yapanın işverene tabi olması, muayyen bir işyerine bağlı olarak çalışması, ödemenin bir hizmetin karşılığını teşkil etmesi ve verilen şeyin para, ayın veya para ile temsil edilebilen bir menfaat olması gerekmektedir. Mezkur kanunun 62. maddesinde, işveren hizmet erbabını işe alan ve emir ve talimatları dahilinde çalıştıran gerçek veya tüzel kişidir. Bu kapsamda yapılan maaş promosyon ödemeleri; bankalar tarafından doğrudan çalışanlara puan veya nakit olarak ödenmesi durumunda, banka ile çalışanlar arasında işçi-işveren ilişkisi olmadığından ücret olarak değerlendirilemeyecektir. Ayrıca bankalar tarafından, vergi mükellefi olsun veya olmasın promosyon anlaşması yapılan kuruma ödeme yapılması ve bu ödemelerin gelir olarak kaydedilmeden çalışanlarına aynen aktarılması halinde, ödeme yapan kurum işveren hükmünde olsa bile aracı durumunda olduğundan çalışanlara yapılan bu türden ödemelerin ücret olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu açıklamalar çerçevesinde hizmet erbabı bankalar aracılığıyla aldığı maaş promosyonu ücret geliri olarak dikkate alınmayacak; fakat promosyon ödemelerinin banka tarafından doğrudan iktisadi faaliyeti olan kurumlara yapılması ve yapılan ödemelerin kazançta dahil edilmesi durumunda, ilgili kurum tarafından çalışanlara yapılan ödeme banka promosyonu olma niteliğini kaybetmiş olacağından ücretlerin vergilendirilmesine ilişkin hükümlere göre değerlendirilecektir.

3- MAAŞ PROMOSYONUNUN İVAZSIZ İNTİKAL YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bankalar, kendilerinden maaş alan personele kredi temin etme, kredi kartı verme, havale ve EFT işlemlerinin yapılması gibi bankacılık işlemlerinin kendi bankalarında gerçekleştirilmesini veya maaş müşterilerinin hesaplardaki atıl parayı kullanarak ticari faaliyetlerini genişletmek ve ticari kazançlarını artırarak işletme maksimizasyonu sağlanması hedeflenmektedir. Dolayısıyla, bankalar ile maaş müşterileri arasında yapılan protokol çerçevesinde söz konusu ücretlerini bankalarından alan çalışan personele promosyon adı altında yapılan ödemeler ivazsız bir intikal niteliği taşımadığından, yani bir bedel karşılığında olduğundan veraset ve intikal vergisi kanunu kapsamında değerlendirilmeyecek Veraset ve İntikal Vergisine tabi tutulmayacaktır. Maaş promosyonlarının Veraset ve İntikal vergisine tabi tutulabilmesi için herhangi bir şekilde bir ivaz karşılığında olmaması gerekmektedir; fakat bankalar tarafından ödenen maaş promosyonları bankalar tarafından müşterilerine bir ivaz karşılığında verildiğinden veraset ve İntikal vergisi kanunun konusuna girmeyecek ve vergilendirilmeyecektir.

4-MAAŞ PROMOSYONUNUN KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Katma Değer Vergisi Kanununun;

-1/1 inci maddesinde, Türkiye'deki ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu,

- 4 üncü maddesinde hizmetin, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemler olduğu; bu işlemlerin, bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi şekillerde gerçekleşebileceği

-20 nci maddesinde, teslim ve hizmet işlemlerinde matrahın, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedel olduğu, bedel deyiminin ise, malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade ettiği, hüküm altına alınmıştır. Bu açıklamalar ışığında Maaş promosyonlarının doğrudan maaş müşterilerine

verilmesi durumunda Katma Değer vergisi kanunun kapsamına girmeyecek vergi hesaplanmayacak; fakat işverenlere ödenen Promosyon ödemeleri (işletme hesaplarının söz konusu bankada bulunması sebebiyle) halinde işverenlere yapılacak promosyon ödemesi veya söz konusu komisyon tutarı üzerinden işverence düzenlenecek faturada %18 oranında KDV hesaplanması gerekmektedir. Burada işletme bankaya hizmet vermekte karşılığında gelir elde etmektedir. Bu gelir işletme kayıtlarında gösterilmektedir.

5- MAAŞ PROMOSYONLARININ İŞVERENLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kurumlar Vergisi Kanununun 1. maddesinde; Sermaye şirketleri, Kooperatifler, İktisadî kamu kuruluşları, Dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmeler, İş ortaklıklarının kurumlar vergisi mükellefi olduğu ifade edilmiştir. Mezkûr kanunun 6'ncı maddesinde; Kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır. Safi kurum kazancının tespitinde, gelir vergisi kanununun ticarî kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır. Ziraî faaliyetle uğraşan kurumların bu faaliyetinden doğan kazançlarının tespitinde, gelir vergisi kanununun 59 uncu maddesinin son fıkra hükmü de dikkate alınacağı hükmü yer almaktadır. Bu kapsamda işverenler ile bankalar arasında yapılan protokollerle maaş promosyonlarının ücretlerini bankalardan alan kişilere değil de doğrudan işverenlere aktarılması durumunda söz konusu bu gelirin gerçek veya tüzel kişilerin ticari kazanç veya kurum kazancına dahil edilmesi ve bu gelirin, gelir veya kurumlar vergisine tabi tutulması gerekmektedir. Maaş promosyonlarının işverenlere aktarılması ve işverenler tarafından gelir yazılmadan aracı olarak doğrudan ücret geliri elde edenlere dağıtılması durumunda söz konusu promosyon gelirinin, ticari kazanç veya kurum kazancına dahil edilmediği için gelir veya kurumlar vergisine tabi tutulmayacağı izahtan varestedir.

6-SONUÇ

193 sayılı Gelir vergisi Kanunu kapsamında tanımlanan ücret geliri elde eden hizmet erbabının elde ettiği geliri yasal zorunluluklar veya küresel finans araçlarının gelişmesi ve yaygınlaşması nedeniyle bankalar aracılığıyla temin etmesi karşılığında bankalar ücretlerini bankalarından alan hizmet erbabına maaş promosyonu adı altında yıllık toplu olarak veya taksitler halinde ödeme yapmaktadır. Bankaların maaş promosyonu ödemelerindeki temel amaç ücret

olarak yatırılan paraların atıl kalan kısmını kullanarak ticari kazançlarını artırmaktır.Ayrıca maaş promosyonu ödedikleri kişilere verilen kredi kartı veya bank kart ile müşterilerinden faiz veya diğer gelirler elde ederek kazançlarını artırmayı heedeflemektedirler.Bu kapsamda maaş promosyonu elde edenlerin, elde ettikleri bu maaş promosyonu gelirlerinin banka ile hizmet erbabı arasında işçi ve işveren ilişkisi oluşmadığından ücret olarak değerlendirilmeyecek ve gelir vergisine tabi tutulmayacaktır.Ayrıca bankalar müşterilerine kredi kartı,bank kart vermek veya atıl paralarını kullanmak için ödediği bu maaş promosyonları bir bedel karşılığında ödemelerinden dolayı veraset ve intikal vergisi kanunu kapsamında değerlendirilmeyecek ve vergilendirilmeyecektir.Veraset ve intikal vergisine tabi tutulabilmesi için herhangi bir ivaz karşılığında olmaması gerekmektedir.Bu açıklamalar çerçevesinde hizmet erbabının bankadan aldığı maaş promosyonları vergiye tabi tutulmayacak olup tamamının hizmet erbabına ödenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

07.04.2014 tarihli ve 13649056-120[61-2013/ÖZE-01]-35 sayılı özelge

30.01.2012 tarihli ve B.07.1.GİB.4.35.17.01-35-02-101 sayılı özelge

23.07.2012 tarihli ve B.07.1.GİB.4.99.16.02-120[61-2012]-165 sayılı özelge

T.C. Yasalar (06.01.1961). *193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu*. Ankara : Resmi Gazete (10700 sayılı)

T.C. Yasalar (15.06.1959).*7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu*. Ankara : Resmi Gazete (10231 sayılı)

Veraset ve İntikal vergisi Kanunu sirküler/4